

Nagrajence na državni ravni so izbrale komisije:

Literarna komisija

Lilijana Ozim, novinarka in knjižničarka
Ida Mlakar Črnič, pisateljica in pravljičarka
Danica Jazbinšek, profesorica slovenistka

Likovna komisija

doc. Kiki Klimt, magistrica umetnosti
Ida Cimerman, profesorica likovne umetnosti
Alenka Vuk Trotošek, profesorica likovne umetnosti

Fotografska in video komisija

Davor Lipej, predsednik Fotokluba Brežice
Branko Benčin, član Fotokluba Brežice
Matej Kramžer, član Fotokluba Brežice

Internetna komisija

Jože Gornik, Zavod Nefiks
Urška Marzidovšek, Stičišče Središče
Matjaž Medvešek, Zavod MISSS

LITERARNI NATEČAJ

OSNOVNA ŠOLA - prva triada

1. mesto:

Ime in priimek: Katarina Ihan
Naslov dela: Modro zlato življenja
Razred in šola: 3. razred, OŠ Polzela
Mentor/-ica: Marija Bastl

Modro zlato življenja

Kaj je voda?
Voda je tista, ki žejo pogasi,
voda je tista, ki zdravje nam deli.

Z vodo se umivam, telo sperem,
z njo se osvežim in se čista po svetu
napotim.

Voda je dobra za majhne in velike
brez razlike.

Z njo se gredo otroci igrarije,
kadar zunaj dež lije.

Tudi rastline in živali imajo vodo rade zelo,
saj brez nje bi bilo prehudo.
Voda je zares modro zlato.

A le kdo naj za čisto vodo poskrbi?

Ti, jaz in vsi mi zanjo poskrbimo,
da lahko v življenju se zdravja veselimo.

2. mesto:

Ime in priimek: Zoja Klep
Naslov dela: Brez vode ni življenja
Razred in šola: 3. razred, I. OŠ Celje
Mentor/-ica: Mojca Kamenšek

Brez vode ni življenja...

Vuššš, se zasliši z vrta, vuššš!

Maja: To je najboljša zabava na svetu!

Peter: Se ti lahko pridružim, Maja?

Maja: To bo dvojno špricanje!

Peter: Kaj pa lahko izgubiva? ... Ja nič. (O skrbi za vodo nista vedela ničesar).

Tedaj pa iz okoljskega štaba: Joj, s tema otrokoma moramo nekaj ukreniti!

Gospod Javor: Prav imaš, gospa Kaplja. Mogoče pa ju lahko popeljemo po zgodbi o vodi.

Okoljski štab: Potem pa kar na pot! (v en glas)

Majo in Petra je očitno čakalo neprijetno presenečenje.

Okoljski štab: Pozdravljena, Maja in Peter!

Maja in Peter (v en glas): K-kdo ste? (Obiskal ju je celoten okoljski štab).

Okoljski štab: Smo okoljski štab in naučili vaju bomo varčevati z vodo!

Maja in Peter: Ha, varčevati z vodo! Kako pa nama bo to pomagalo?

Okoljski štab: Bosta videla. V naslednjih minutah vaju čakajo dejstva in pesem o vodi. Vsa dejstva so resnična. Zdaj pa le prisluhnita pesmi.

Ljudi ogromno umazano vodo pije.
Ljudi skrbi, ker pitne vode ni.
Le 1 % vode pitne je.

V Afriki je res hudo,
ker daleč stran hoditi morajo,
da do vode pridejo.

Zato varčujmo z njo in
Zemlji ter ljudem pomagajmo.

Okoljski štab: No, ali zdaj razumeta?

Maja in Peter: Niti približno!

Okoljski štab: Ah! Poslušajta tole: Na Zemlji je 97 % slane vode, okolje 2,5 % sladke vode in 1 % pitne vode.

Maja in Peter: To ne drži! Vsi samo odpremo pipo, kajne?

Okoljski štab: No, mogoče vidva, a pri večini ni tako.

- 771 milijonov ljudi nima dostopa do pitne vode.
- Otroci ponekod pijejo umazano vodo, dobijo bolezni in zato umrejo.
- V Afriki do vode hodijo 6 ur v eno smer.
- Človek, ki živi v mestu, porabi približno 200 do 300 litrov vode na dan.

Maja in Peter: Kaj?

Okoljski štab: Bosta zdaj varčevala z njo?

Maja in Peter: Ja! (glasno)

Okoljski štab: Tu je nekaj praktičnih nasvetov, ki jih upoštevajta.

- Ko si umivata zobe, zaprta pipo.
- Oprhajta se, namesto da se kopata.
- Ne igrajta se z vodo kot sta se prej.
- Z deževnico zalivajta rože.
- Če pipa pušča, jo popravita.

Zdaj pa le varčujta z vodo.

Maja in Peter: Bova, obljubiva.

Okoljski štab: No, potem pa nasvidenje, Maja in Peter.

To je bila poučna zgodba o tem, kako varčevati z vodo. Zdaj pa le vsi varčujmo z njo, če želimo ohraniti našo Zemljo in ljudi na njej.

3. mesto:

Ime in priimek: Timotej Švajgel

Naslov dela: Poplava

Razred in šola: 1. razred, OŠ Polzela, podružnica Andraž

Mentor/-ica: Mateja Medved

Poplava

V nekem mestu je bilo sredi parka veliko drevo. Vsako leto si ga je prišlo ogledat veliko ljudi. Pomladi je bilo na njem namreč veliko ptic, ki so si delale gnezda, sredi dneva valile jajca in zvečer pele.

Nekega dne so se nad mestom začeli zbirati temni oblaki. Veter je začel močno pihati. Iz dneva v dan se je drevo, na katerem je živel veliko ptic, bolj in bolj zibalo. Vode je bilo vedno več in poplava je drevo odplaknila. Ptički so ostali brez doma.

Ljudem je bilo hudo, ker jih niso mogli več poslušati in gledati. Odločili so se, da jim namesto drevesa postavijo ptičjo hišico.

Ptički so tako našli nov dom, oblaki so se razkadili in ljudje so bili srečni.

OSNOVNA ŠOLA - druga triada

1. mesto:

Ime in priimek: Neja Pugelj

Naslov dela: Pismo povodnega moža

Razred in šola: 6. razred, OŠ Otočec

Mentor/-ica: Špela Udovič

Pismo povodnega moža

Povodni mož
Predsednik združenja vodnih bitij na odseku NM – Otočec
Krka (pod Gradom)
8222 Otočec

Direktor urada za vode
RS Slovenija

Krka, 2. 2. 2022

ZADEVA: Pritožba

Pozdravljeni!

Sem povodni mož, prihajam iz Novega mesta, natančneje z Otočca. Živim v reki po imenu Krka. V tem odseku reke živim že 596 let, 9 mesecev, 7 dni, 21 ur, 2 minuti in 17 sekund.

Včeraj, ko sem se umival, mi je na glavo padla pločevinka kokakole, kar me je spodbudilo, da vam pišem to pismo! Kje so tisti časi, ko sem s sebe spiral labodje in račje iztrebke, danes pa sem prekrit s to lepljivo, sladko snovjo! To je pa že višek! Vsak dan ista pesem! Ko se umivam, mi na glavo padajo razne svinjarije, ki jih ljudje malomarno zavržejo v reko, ko jih več ne potrebujejo. Celo avto sem že doživel, sploh pa zdaj zadnjih 20 let. Vsako leto v mojo dnevno sobo prileti več avtomobilov. Čeprav sem imel zaradi luči »zastonj disko«, nad čimer pa se ne pritožujem.

Zadnjič so se ščuke pritoževale, da je Krka polna smeti. Kleni pa so mi povedali, da ljudje mečejo smeti v reko, namesto da bi jih vrgli v koš, race pa se skoraj zadušijo, ko jedo alge iz tako onesnažene reke.

Ob nedeljah, ko je pralni dan, pride milnica v reko, to zelo smrdi. Ko pa mi hočejo ribe kaj povedati, jih ne razumem, ker jim iz ust prihajajo milni mehurčki. Pogrešam čase, ko so perice iz bližnjih krajev prihajale prat perilo na bregove zelene lepote Krke. Z velikimi vedri, polni oblačil, so prišle čisto blizu reke. Tako so s pripomočkom, imenovanim perilnik, drgnile oblačila. Pa ni nič smrdelo!

V današnjem času se gradi vedno več tovarn, kar je še povečalo onesnaževanje, pa ne samo v reki, ampak tudi na travnikih ob njej. V reki Krki zaradi tega pogine veliko rib. Tovarne v reko spuščajo razne tekočine in materiale, ki zelo smrdijo in so nevarne. Zato so se vsi povodni možje, žene in njihovi otroci iz mesta preselili k meni. To me pa zelo jezi, ker je gneča. Otroci so tako razvajeni, pa še miru ne dajo.

No, tako približno izgleda moje življenje. Res je, od 15. stoletja, ko sem se rodil, se je reka Krka zelo spremenila. Zato vas prosim, zavarujte reko pred odpadki, sicer bom primoran, da bom za to poskrbel sam s kakšno »poplavo« in vam iz reke na bregove dostavil vaše smeti.

Zdaj pa me že malo boli roka, pa tudi črnila nimam več! Lepo bodite!

Vaš Povodni mož

2. mesto:

Ime in priimek: Ajda Čremožnik
Naslov dela: Kam segajo globine morja?
Razred in šola: 6. razred, OŠ Polzela
Mentor/-ica: Marija Kronovšek

Kam segajo globine morja?

Kam segajo morja globine,
ta košček, odrezan od sveta
našega planeta Zemlje,
največje dobrine?

Sivi kit tava tja, v globine,
čez valove,
le kam čez široko cesto morja plove?
Priplava iz neznanega daljnega oceana.
Krči se prostor življenjski njegov,
zaradi podnebnih sprememb nikoli
več ne bo varnih njegovih rodov.

Le zakaj valove šumeče s plavutmi reže?
V globinah skuša rešiti se ribiške mreže.
Barke bele jadra zopet so razprle,
izplule v širne oceane,
vode prostrane.

Kit še kar po morju plove,
nosi ga nemirni tok vode.
Mimo koral, onesnaženih obal,
potuje v dežele tuje.
Plava mirno, brez prestanka,
kot bi ga nosila neskončna zanka.
V samotnem morju brez življenja,
pot mu kaže brezkončna luč hrepenenja.

Sivi velikan zatava še globlje v morje.
Tam v daljavi mu pogled obstoji,
ker še eno morsko živo bitje tam živi.
Gleda in opazuje,
se živali še bolj približuje.
Živo bitje plapola,
z lovskimi belimi kakor iz snega.

Z lovkami miglja sem ter tja,
počasi pluje v daljave morja.

Osamljeno »bitje« v morju je plastika!
Zdi se kot prava znanstvena fantastika.

Kitu luč upanja in hrepenenja ugasne.
Ne kaže več mu poti.
Sedaj čisto sam plava v temi.
Svetloba temi roko podaja,
kit pa še naprej hrepeni in upa,
da njegovo življenje nadaljevalo se bo brez obupa.

Iz globin odplava na površje,
kjer sonce zlato sije
in s toploto vse ovije.

Sivi velikan dvigne svojo glavo iz vode,
vedno si je želel ugledati luč sveta,
saj je bil naveličan mrtvega morja.

Ozre se po kopnem brez življenja,
tem negibnem nebu brez hrepenenja.
Nazaj želi si kit v globine,
saj ga pogled na kopno takoj mine.

Zasliši globin šepet večne samote,
saj kopno izgublja svoje vrednote,
vodo in zrak,
ki ga za življenje potrebuje čisto vsak.

Sivi kit se še zadnjič po kopnem ozre,
sonce na površju res pripeka in žge.

Tudi ozonski plašč posledice trpi,
luknje ga razjedajo,
a ljudje se tega premalo zavedajo.

Kit glavo potopi nazaj v morje črno,
s pogledom na kopno je zagrizel v prihodnosti zrno.
Požirek usode je bil boleč,
zaradi podnebnih sprememb
naš planet čaka na scenarij rdeč.

Zatone v globine
brezmejne tišine,
kjer iskal bo zase moč,
iskal bo srečo
in čakal na boljši jutri,
tako rekoč.

Kam segajo globine morja?
Kdo ve?
V naše in Zemljino srce.

3. mesto:

Ime in priimek: David Pavlakovič

Naslov dela: Ko zelena barva narave zmaga nad modrino ekrana

Razred in šola: 6. razred, OŠ Vinica

Mentor/-ica: Mateja Medvešek Rijavec

Ko zelena barva narave zmaga nad modrino ekrana

Prvo dejanje

Petek popoldne.

Oče: Kako lep dan za lovljenje rib!

Mama: Vzemi s seboj Janko, saj že cel dan sedi pred računalnikom.

Oče: Prav. Janko, pridi, greva k reki.

Janko: Samo še malo ... Pridem ...

Oče: Si le prišel?

Janko: Si že ujel kakšno ribo?

Oče: Ne, na žalost, ne še.

Janko si pripravi ribiško palico in jo zavihti v vodo. Sedi in opazuje svoj plovek.

Janko: Mislim, da se je nekaj ujelo!

Oče: Povleci, Janko, povleci!

Janko: *Razočarano.* Uf, samo platenka je.

Oče: Pa drugič. Noči se. Bolje, da se odpraviva proti domu.

Janko: Velja. Greva.

Oče pospravi ribiški pribor in se odpravi proti domu. Janku se zatakne pri zlaganju ribiške palice.

Vodna vila: Počakaj!

Janko: Kdo je to rekel?

Vodna vila: Jaz.

Janko: Kdo pa si ti? Povej!

Vodna vila: Jaz sem vodna vila. Kako pa je tebi ime?

Janko: Ime mi je Janko.

Vodna vila: Pozdravljen, Janko. Ali morda veš, zakaj nista z očkom ničesar ujela?

Janko: Ne vem. Morda danes ni pravi dan za ribolov. A ti veš, zakaj nisva ničesar ujela?

Vodna vila: Zato ...

Janko: *Zazvoni telefon.* Počakaj, mami me kliče ... Halo ...

Mama: Kod se obiraš tako dolgo? Pridi, večerja je že na mizi.

Janko: Oprosti, vodna vila, mama je rekla, da moram takoj domov na večerjo.

Vodna vila: Prav. Le pojdi ... Vrne se jutri ...

Janko: Dogovorjeno. Lahko noč ...

Vodna vila: Tudi tebi lahko noč!

Mama: Zunaj je že čisto temno. Skrbelo me je zate. Pojej in pojdi v posteljo.

Po večerji si gre Janko umiti zobe in se odpravi v svojo sobo.

Drugo dejanje

Janko: Dobro jutro.

Oče: Dobro jutro, Janko! Kam pa se ti tako mudi navsezgodaj?

Mama: Dobro jutro. Kam hitiš?

Janko: Ne morem povedati, oprostita. Grem ... Kmalu se vrnem.

Janko se odpravi poln pričakovanja in nestrpen do reke. Želi nadaljevati pogovor z vodno vilo. Kliče jo ...

Janko: Vodna vila, tukaj sem ...

Vodna vila: Tukaj sem, Janko. Dobro jutro.

Janko: Ali mi lahko, prosim, poveš, zakaj nisva z očijem včeraj ulovila nobene ribe?

Vodna vila: Zato, ker je reka zelo onesnažena in v njej ni več skoraj nič življenja.

Janko: To pa ni dobro.

Vodna vila: Se strinjam.

Janko: Imam idejo!

Vodna vila: Jankoooo, kam greš?

Janko hiti domov in hiti razlagati ...

Janko: Mama, pokliči naravovarstvenike.

Mama: Zakaj pa? Se je kaj zgodilo?

Janko: Reka je onesnažena, zato oči nikoli ničesar ne ulovi. V njej ni rib.

Mama: Če si prepričan, da je tako, bom poklicala kar takoj.

Mama telefonira in se pogovarja.

Tretje dejanje

Pri reki se zbere Jankova družina in skupina naravovarstvenikov.

Naravovarstvenik: Vzamemo vzorec vode in jo bomo analizirali kar na terenu.

Spogledovanje in odkimavanje strokovnjakov pokaže, da z vzorcem vode iz reke ni vse dobro.

Naravovarstvenik: Zaščitili bomo območje in očistili reko.

Janko: Hvala vam! Rešili boste reko, ribe ...

Mama in oče: Najlepša hvala!

Naravovarstvenik: Tudi vam hvala, ker ste opazili in poklicali.

Janko se odmakne navzgor proti toku.

Janko: Vodna vila, vse bo dobro! Hvala ti!

Gladina vode se čarobna zalesketa in bilo je jasno, da brez modre ne bi bilo zelene in brez čiste vode niti življenja ne.

OSNOVNA ŠOLA - tretja triada

1. mesto:

Ime in priimek: Dana Dolenc Rijavec

Naslov dela: Modra ptica

Razred in šola: 7. razred, OŠ Miroslava Vilharja Postojna

Mentor/-ica: Lara Brankovič

Modra ptica

Pred nastankom življenja je bila Zemlja podobna gorati puščavi. Mrtve skale so se dvigovale v nebo, veter je odnašal oblake peska in nikjer ni bilo žive duše.

Nato se je pojavila Ptica. Nihče ni vedel, od kod je priletela, le pusti vrhovi gora šepetajo, da se je izvalila iz prvega sončnega žarka, ki je posijal na zadnjo zvezdo.

Ptica je letela nad Zemljo, pusto Zemljo, ter prahom in gorovjem, ki je molče strmelo vanjo.

Ko je tretjič obletela Zemljo, ji je izpadlo prvo pero. Njeno največje pero je padlo v največjo puščavo na Zemlji. Tam se je spremenilo v ocean, prvi največji ocean, ki je prekril vso puščavo ter na površju pustil le celine in otoke.

Ko je Ptica šestič obletela Zemljo, ji je v zraku izpadel šop peres, ki so se razpršila in padla na celine. Tam so se spremenila v morja.

Ko je Ptica devetič obletela Zemljo, ji je izpadel šop najmanjših peres, ki so padla na celine in otoke. Tam so se spremenila v jezera, reke, potoke in tolmune.

Ptica je opazovala Zemljo, drugačno od prejšnje. Videla je, kako so bregovi ozeleneli in celine oživele, kako se mala bitja razvijajo v večja in naseljujejo vodo in kopno. Nato je razprla svoja krila in se vrnila, od koder je prišla.

Ko Ptice ni bilo več tam, se je na Zemlji pojavilo nenavadno, novo bitje - človek. Ni imelo dlake, perja ali lusk, temveč nenavadno moč, ki je druga bitja niso premogla: mišljenje, razum, pamet. S to močjo si je človek začel podrežati Zemljo: zaslužnjeval in moril je živali, požigal in siromašil krajine in kalil vodovja. Uničeval je svoj lastni dom.

Ptica je začutila pogin svoje stvaritve in vrnila se je k Zemlji, ki je bila takrat podobna prvi, puščavski Zemlji. Razjezila se je na bitje, ki je s svojo posebno močjo uničevalo svoj lastni dom, ki ga je ustvarila. Uporabila je starodavno sposobnost, da je vodo, kar jo je pač ostalo, odpoklicala z dolžnosti, da je postala pernat okras kot nekoč, ko je služil svoji gospodarici.

Ker jim je bila voda, življenje, odvzeta, so živali, rastline in človek umrli. Zemlja je postala taka kot takrat, ko še ni bila blagoslovljena z življenjem. Toda pradedna gorovja in prah še zmeraj šepetajo povest o Ptici, ki bo neke drugje ustvarila življenje, kot ga je nekoč tu.

2. mesto:

Ime in priimek: Matic Cimerman

Naslov dela: Vodni izvir

Razred in šola: 7. razred, OŠ Mirana Jarca Črnomelj

Mentor/-ica: Karmen Golobič

Vodni curek predstavlja

Vodni izvir

Številka 1, 23. 2. 2022

**Brez modre ni
zelenje, brez
vode ni življenja**

*Voda je predpogoj za
nastanek in tudi
obstane življenja.*

Brez nje lahko človek preživi le nekaj dni.

Ločimo dve večji skupini vod: sladko in morsko. Sladka voda obsega le 2,5 % vodnih virov na Zemlji, od tega je 70 % shranjenih v ledenih in snežnih gorah na arktičnih in antarktičnih območjih, preostanek pa v podtalni vodi, jezerih, rekah in mokriščih.

Človeštvo je velik porabnik vode in močno vpliva na vodni režim v številnih pokrajinah, pa tudi globalno.

Voda torej ni le naravno bogastvo, pač pa je tudi človekova pravica, neodtujljivo povezana s pravico do življenja in pravico do zdravja.

Potrošnja vode narašča
Močno se povečuje tudi onesnaževanje vode, kar vpliva na njeno kakovost in primernost za uporabo.

V zadnjih 100 letih se je poraba pitne vode denimo povečala za šestkrat. Rast prebivalstva in višja raven dohodka vodita do večjega povpraševanja po izdelkih, ki zahtevajo večjo porabo vode, kot so meso, sladkor in bombaž.

Stran 1

Številka 1, 23. 2. 2022

Vodni izvir

Dostop do nje je predpogoj za uživanje mnogih drugih človekovih pravic, kot je pravica do izobrazbe, stanovanja, hrane, zdravja, življenja, zdravega življenjskega okolja, dela in zaščite pred krutim, nečloveškim in ponižujočim kaznovanjem oziroma obravnavo.

Pravica do vode vključuje:

Povzeto: Publikacija Evropa v šoli 2021/2022

- o svobodo pred onesnaženjem vodnih virov, pred diskriminacijo pri dostopu do čiste pitne vode.
- o daje pravico človeku, da dostopa do čiste, varne pitne vode, ki ga bo ohranjala pri zdravju in življenju.
- o pravico do sodelovanja pri sprejemanju odločitev na državni in lokalni ravni v zvezi z vodo in sanitarnimi zadevami.
- o oskrba z vodo mora biti zadostna.
- o voda za osebno in domačo uporabo mora biti varna (brez parazitov, mikrobov, škodljivih kemičnih substanc) in spremenljiva (barva, vonj, okus).
- o voda in sanitarije morajo biti fizično in varno dostopne za vse prebivalstvo.
- o voda mora biti cenovno dostopna vsem.

Slika 1: Zvoek kapljanja vode (Pridobljeno: https://www.danov.si/jpg/506683_02_0_2022)

Tu pa je nekaj zanimivosti o pravi vodi:

1. 771 milijonov ljudi nima niti osnovnega dostopa do čiste pitne vode.
2. 4,2 milijarde ljudi nima dostopa do ustreznih sanitarij, zato kar 800 otrok mlajših od 5 let, umre vsak dan zaradi bolezni, povezanih z boleznimi, ki jih povzroča onesnažena voda, in neprimernih sanitarij.
3. 40 % vseh ljudi na tem planetu živi brez osnovnih domačih naprav za umivanje rok z milom in vodo.
4. Okrog 80 % odpadne industrijske vode odteče nazaj v vodne tokove, ne da bi jih prečistili ali ponovno uporabili.
5. V povprečju morajo afriške in azijske ženske prehoditi razdaljo 6 km, da dobijo vodo za svoja gospodinjstva.
6. Do leta 2050 bi lahko na območjih, kjer vode primanjkuje vsaj en mesec na leto, živelo že do 5,7 milijarde ljudi, kar bi lahko ustvarilo tudi nepredstavljivi boj za vodne vire.
7. Tudi v Sloveniji na žalost ni vsem prebivalcem in prebivalkam zagotovljen dostop do pitne vode, na kar sta opozarjala tako Varuh človekovih pravic RS kot Amnesty International Slovenije. Raziskava Vzoredna življenja Amnesty Slovenije razkriva, da številne romske skupnosti v Sloveniji živijo v hudi revščini in nimajo dostopa niti do minimalnih nujnih količin vode.

Stran 2

8. Pravica do vode ne pomeni, da mora biti voda zastoj, razen če si je gospodinjstvo ne more privoščiti. Le v takšnem primeru mora država zagotoviti minimalne količine vode zastoj. Voda mora biti dostopna vsem po cenah, ki bodo ljudem omogočale, da si jo lahko privoščijo.
9. Pravica do vode zajema le dostop do vode za osebno in domačo rabo, razen če uporaba vod v kmetijstvu preprečuje stradanje.
10. V strahu pred privatizacijo vode in posledično povišanje cen za dostop do vode je spomladi 2013 državljansko pobudo za zaščito vode kot javne dobrine podpisalo skoraj 2 milijona Evropejcev in Evropejke.

Viri diskriminacije so lahko kulturni, politični, ukrepi, izključujoče oblikovanje politike (nesodelovanje, ne vključevanje), pomanjkanje zaščite proti diskriminaciji s strani privatnih akterjev. Države imajo obvezo, da prepoved in izkoreninijo diskriminacijo na vseh področjih.

Revni so pogosto sistematično izključeni iz sistema, ki omogoča dostop do vode.

»Vsi bi morali imeti osnovno pravico do uporabe vode.«

Skupine, ki so še posebej izpostavljene diskriminaciji, so:

1. **URBANI IN PODEŽELSKI REVEŽI:** (ker so revni, se težko soočajo s pomanjkanjem vode) – več kot milijarda ruralnih prebivalcev mora svoje potrebe opravljati na prostem, kar ima negativne posledice za njihovo zdravje in fizično varnost.
2. **ŽENSKES:** Ženske in otroci v skupnostih po svetu so večkrat tisti, ki zagotavljajo vodo, zlasti če do nje ni dostopa neposredno na zemljišču. Zato deklice ne morejo redno obiskovati šole (oziroma jo manj v primerjavi s fanti), ob teh dejavnostih so lahko izpostavljene in postanejo žrtve groženj, posilstev, mučenja – v zameno za pitno vodo so pripravljene ponuditi seksualne usluge; ženske so tudi pogosto izključene iz procesa sprejemanja odločitev.
3. **OTROCI:** Diareja je najpogostejši vzrok za umrljivost otrok, starih manj kot pet let; več kot 90 % primerov smrti otrok je povezanih z onesaženo vodo in neprimernimi sanitarnimi (pomanjkanje čiste pitne vode poveča občutljivost otrok za bolezni).
4. **BEGUNCI IN NOTRANJE RAZSELENE OSEBE:** So še posebej izpostavljeni razizmu, ksenofobiji in diskriminaciji, kar vpliva tudi na njihovo pravico do vode.

Stran 3

5. Taborišča za begunce in notranje razseljene osebe so običajno prepolni in nimajo urejenega dostopa do osnovnih storitev, kot je dostop do varne pitne vode in sanitarij, kar poveča možnost epidemij.

STAROSELSKO PREBIVALSTVO: dostop do pitne vode za staroselsko prebivalstvo je povezan s kontrolo nad njihovo tradicionalno zemljo in viri – naravnimi vodni viri, iz katerih tradicionalno črpajo staroselci, jim pogosto postanejo nedostopni zaradi razlašanja zemlje in poseganja v njihovo tradicionalno okolje.

Slika 1: Revna ženska v Indiji. (Pridobljeno: <https://www.alamy.com/stock-photo/revna-zenka-v-indiji-image125501494.html>, 22. 2. 2022)

Slika 2: Otroci - deček v Indiji. (Pridobljeno: <https://www.shutterstock.com/stock-photo/otroci-v-indiji-image125501494.html>, 22. 2. 2022)

Slika 3: Begunci. (Pridobljeno: <https://www.shutterstock.com/stock-photo/begunci-image125501494.html>, 22. 2. 2022)

Države morajo sprejeti in implementirati pozitivne ukrepe, ki bodo posameznike varovale pred diskriminacijo. Politike morajo biti oblikovane na način, da zagotavljajo dostop do vode ne samo večini, ampak tudi manjšinam in ranljivim skupnostim.

Država mora vsem zagotoviti dostop do zadostnih količin zdrave, pitne vode za osebno in domačo rabo. Torej dostop do vode za pitje, osebno in hišno higieno ter sanitarije, umivanje oblačil, pripravo hrane. Država mora takoj zagotoviti dostop do minimalnih količin čiste pitne vode, da prepreči razvoj bolezni. Sicer pa ima država obvezo, da pravico do vode spoštuje, ščiti in izvršuje.

Pomanjkanje vode je svetovni problem

Pomanjkanje vode je svetovni problem, ki pa se nam, z vodo preskrbljenim Slovcem in Slovenkam, večinoma zdi nepomemben. Zavemo se ga šele takrat, ko imamo suho grlo ali ko nam voda kako uro ali dve ne pride iz pipe.

Ljudje vodo pijemo, z njo kuhamo, se umivamo in tuširamo, pomivamo, peremo in zalivamo. Voda je v nas in okoli nas, vendar se ljudje običajno zavedamo le vode, ki jo neposredno porabimo, ne zavedamo pa se, da ogromne količine vode porabimo kot potrošniški dobrin – izdelkov in storitev. Za izdelavo, pridelavo ali predelavo dobrin, kot so hrana, oblačila, papir, pohištvo, električne naprave in električna energija, je potrebna voda. Kadar govorimo o vodi, ki jo porabimo pri izdelavi določenega izdelka ali pri pridelavi dobrin, govorimo o virtualni vodi.

Na povezavi, ki jo predložena lahko izmerite tudi svoj vodni odtis. Opomba: ker Slovenije med izbranimi državami ni, predlagamo, da izberete Avstrijo kot Sloveniji najbližjo in primerljivo državo. Ob rezultatih razmislite, kaj lahko spremenite v svojem vsakodnevnem življenju, da bi svoj vodni odtis zmanjšali.

<https://waterfootprint.org/en/resources/interactive-tools/personal-water-footprint-calculator/personal-calculator-extended/>

Stran 4

3. mesto:

Ime in priimek: Tomaž Korez

Naslov dela: Voda

Razred in šola: 7. razred, OŠ Žetale

Mentor/-ica: Saša Peršoh

Voda

Kaj je tekočina,
ki prihaja iz vodovij
neizmernih valov
in morja onstran sonca?

Voda! Voda! Voda!

Kaj je tekočina,
mojstrica vodnih iger,
ki daruje
odžjo vsem ljudem?

Voda! Voda! Voda!

Kaj je pomembna dobrina,
ki prihaja iz jezera,
se izliva v morja
in jo rad vsak ima?

Voda! Voda! Voda!

SREDNJA ŠOLA

1. mesto:

Ime in priimek: Eva Šket

Naslov dela: Pesem o vodi

Letnik in šola: 4. letnik, Gimnazija Celje - Center

Mentor/-ica: Nataša Grobelnik

Pesem o vodi

Samo s studencem me oplazi,
pa se bo iz mene vsul slap.
Okleni me z očmi, modrimi, kakor zbirališče vode,
ki izvira iz brezmadežnih snegov –
ledene, kakor trajna belina, a nedolžne kot kristalno čist curek potoka.

Izpari sol iz moje solze,
le zate mi je mar.
Z jutrom se zmočim in ohladim,
a ob tvojem pogledu počim in iz mojih razpok priteče stampedo drobnih belih rib.
Takšen naj bi bil izvir vode na nekem poraščenem griču, kamor sva šla opazovat pomladno nebo in poslušat prihod siničk.

Okoli naju se je pretakala
v oblakih, listnih žilicah,
po vdihanem zraku in nazadnje pod tvojimi spečimi vekami.

K tebi me poganja tok zavesti.
Kaj vse bi dal, da bi videl tvoj ocean.

2. mesto:

Ime in priimek: Lara Kolar

Naslov dela: Draga voda

Razred in šola: 2. letnik, Gimnazija Ptuj

Mentor/-ica: Vida Vidovič

Draga voda

Draga voda ...

... tebi posvečam to delo. Ker nisi samo brezbarvna tekočina brez vonja in okusa, ki nam omogoča preživetje. Ker nisi samo polarna spojina ali pa tista 2 litra na dan, ki jih moramo spiti po priporočilu strokovnjakov. Predstavljaš 70 % Zemljinega površja; mlake, ribnike, potoke, reke, jezera, morja, oceane ... Predstavljaš dom mnogih rastlinskih in živalskih vrst. Predstavljaš mir in spokojnost ali pa grozo in srditost kot ogromen slap ali pa nevarne brzice, spet drugič pa predstavljaš odločnost in vztrajnost, ko si neutrudno utiraš svojo pot med skalovjem. Voda, tvoja prvinskost me je navdihnila, da ti napišem teh nekaj vrstic.

... občudujem te. Naša dežela bi bila brez tebe kot pesnik brez peresa. Si toplo, slano Jadransko morje, ki obliva pomole, rte in klife. Si razburkana gorska reka, ki izvira v osrčju neokrnjene narave in prijetna osvežitev planincu. Kot topel majski dež škrabljaš po strehi, ko s čajem v roki berem svoj najljubši roman. V jesenskih jutrih, ko se dvigne megla, rada gledam odsev Ptuja na gladini lene Drave in v toplih julijskih nočeh, ko se po morskih valovih razlijejo barve sončnega zahoda, pozabim na vse skrbi. Vsepovsod puščaš svoj pečat. Bogata s kalcijevim karbonatom pod Zemljinim površjem snuješ dih jemajoče tvorbe. Po rečni strugi kotališ kamenček, dokler ne dobi popolnoma nove podobe. Koliko zgodb bi ta prodnik lahko povedal. Res si neverjetna, draga voda. Nič čudnega, da si navdihnila marsikaterega velikega pisca. Vsakdo je že kdaj slišal za Gregorčičevo brdko Sočo, pa za Savico, pri kateri se je pokristjanil nesrečni Prešernov Črtomir, ali pa za kakšno ljudsko delo, v katerem si opevana. Draga voda, občudujem te.

... hvala ti. Včasih si želim, da bi lahko spregovorila. Tako dolgo si že na našem planetu. Med tvojimi vrtinci so ujete skrivnosti, neizrečene želje in šumenje tvojih valov pripoveduje zgodbe. S teboj se je začelo življenje in od takrat si vedno tukaj. Koliko solz je preteklo v gajih, skozi katere tečeš, kolikokrat te je kalila rdeča kri, koliko raziskovanja željnih mornarjev je svoj večni mir našlo na dnu oceana. Svet je poln grozot; grozot, ob katerih obnemiš, ti pa tečeš neumorno naprej. Koliko vodnih krogov si že sklenila? Kaj si misliš o nas, draga voda? Na jezovih nam pohlevno kloneš, v poplavah pa terjaš svoj davek. Res si prava uganka. Skrivnostna, nevarna, pa vendar me pritegneš. Tebi voda, tebi bi se želela izpovedati. Vedno, ko me kaj teži. Ti bi moje izpovedi

varovala. Ponesla bi jih s seboj v daljne dežele, v neskončne oceane. Bili bi le neznatna pikica, nič pomembnega, kako lepo je upati. Hvala ti, voda.

... oprost. Ko mislim nate, rada pomislim na kristalno čiste izvire, smaragdne reke in vodo, ki priteče iz pipe, kadarkoli si jo zaželim. Vem, da vsepovsod ni tako. Ponekod tečeš leno, umazana in postana po dolinah smrti in revščine. V oceanih plavajo gore, otoki smeti. Žgoče sonce neusmiljeno tali ledenike. Prisiljena si moriti kot naravna katastrofa, nas pa to ne strezni. Kričiš na pomoč, ves svet kriči na pomoč, mi pa se, dokler smo sami varni, zapiramo v mehurčke brezbrčnosti. Jemljemo te kot samoumevno. Ne zavedamo se slabih navad in dejanj, katerih posledice se počasi kažejo. Nas bo kdaj izučilo? Upam, da takrat ne bo prepozno. Oprost, draga voda.

... sedaj pa le pojdi. Gotovo se ti kam mudi. Nikoli nisi pri miru. Pojdi in kamor prideš, vdahni pokrajini življenje in lepoto. Postani navdih, tolažba, uteha ... Obljubim ti, da se te bom potrudila varovati, da te bodo lahko občudovali še dolgo. Ko mene več ne bo.

3. mesto:

Ime in priimek: Tjaša Kovačič

Naslov dela: Moje solze niso več bistre

Razred in šola: 3. letnik, Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik

Mentor/-ica: Marjeta Kralj

LIKOVNI NATEČAJ

OSNOVNA ŠOLA - prva triada

1. mesto:

Ime in priimek: Neža Mihelič

Naslov dela: Brez vode ni življenja

Razred in šola: 2. razred, OŠ Stari trg ob Kolpi

Mentor/-ica: Ingrid Mihelič

2. mesto:

Ime in priimek: Vita Žist

Naslov dela: Raziskujem morsko dno

Razred in šola: 3. razred, OŠ Metlika

Mentor/-ica: Maja Kočevar

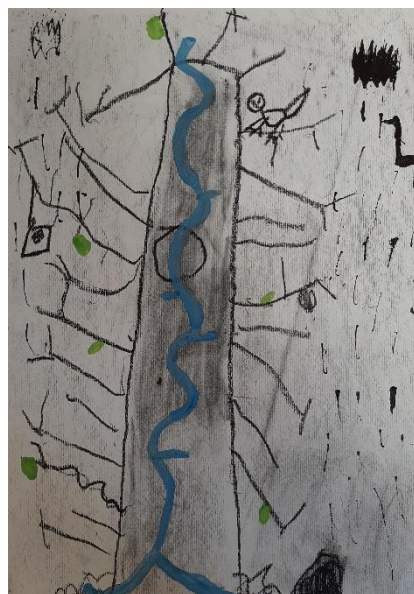
3. mesto:

Ime in priimek: Klemen Šuštaršič

Naslov dela: Drevo življenja

Razred in šola: 1. razred, OŠ Gorica Velenje

Mentor/-ica: Saša Korenič, Tina Brezovnik

OSNOVNA ŠOLA - druga triada

1. mesto:

Ime in priimek: Lina Dolgan

Naslov dela: Morska deklica

Razred in šola: 5. razred, OŠ Danila

Lokarja Ajdovščina

Mentor/-ica: Nataša Rupnik

2. mesto:

Ime in priimek: Iva Vladić

Naslov dela: Ne bodi kot drugi

Razred in šola: 5. razred, OŠ Metlika

Mentor/-ica: Tanja Vraničar

3. mesto:

Ime in priimek: Alja Erman

Naslov dela: Pitna voda

Razred in šola: 4. razred, OŠ Milana

Majcna Šentjanž

Mentor/-ica: Alja Felser

OSNOVNA ŠOLA - tretja triada

1. mesto:

Ime in priimek: Dominika Kodele

Naslov dela: Voda omogoča življenje – vsi na svetu bi morali ohranjati vodne vire!

Razred in šola: 8. razred, OŠ Šturje Ajdovščina

Mentor/-ica: Anuša Blažko

2. mesto:

Ime in priimek: Iva Racman

Naslov dela: Življenje je darilo vode

Razred in šola: 9. razred, OŠ Brežice

Mentor/-ica: Mojca Barbič

3. mesto:

Ime in priimek: Alisa Ribo

Naslov dela: V skrbi za vodo

Razred in šola: 8. razred, OŠ Franca Rozmana Staneta Maribor

Mentor/-ica: Janja Tomažič

OSNOVNA ŠOLA - posebna nagrada

Ime in priimek: Denis Ivartnik
Naslov dela: Hočem čisto vodo
Razred in šola: CVIU Velenje
Mentor/-ica: Robert Klančnik

Ime in priimek: Laren Joh
Naslov dela: Rad pijem vodo
Razred in šola: PPVI III. Stopnja,
OŠ Milke Šobar-Nataše
Mentor/-ica: Andreja Schwenner

Ime in priimek: Tian Vargek
Naslov dela: Rad se kopam v
čisti vodi
Razred in šola: CVIU Velenje
Mentor/-ica: Robert Klančnik

Ime in priimek: Ernesa Halimaj
Naslov dela: Vsak dan pijem vodo
Razred in šola: CVIU Velenje
Mentor/-ica: Robert Klančnik

Ime in priimek: Reis Kurtaj
Naslov dela: Brez vode ne bi bilo gusarjev
Razred in šola: 6. razred, CVIU Velenje
Mentor/-ica: Robert Klančnik

SREDNJA ŠOLA

1. mesto:

Ime in priimek: Timotej Kuk

Naslov dela: Med naravo in človeštvom

Letnik in šola: Gimnazija Celje - Center

Mentor/-ica: Andreja Džakušič

2. mesto:

Ime in priimek: Neža Bizjak

Naslov dela: The crow

Letnik in šola: 1. letnik, Gimnazija Nova Gorica

Mentor/-ica: Bogdan Vrčon

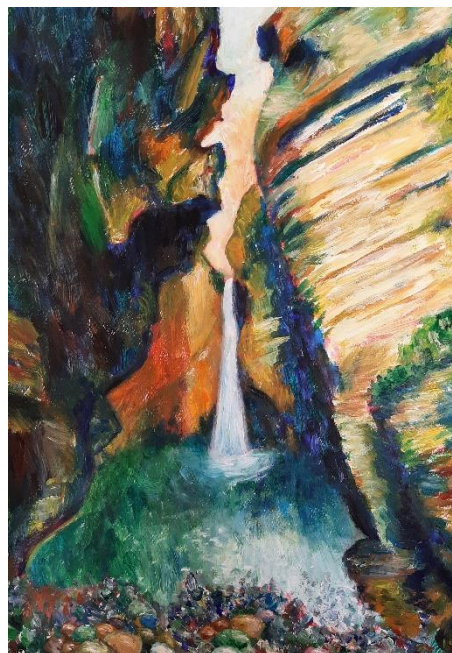
3. mesto:

Ime in priimek: Ada Lozar

Naslov dela: Soteska življenja

Letnik in šola: 2. letnik, Srednja šola Črnomelj

Mentor/-ica: Gordana Popović Lozar

FOTOGRAFSKI NATEČAJ

OSNOVNA ŠOLA - tretja triada

1. mesto:

Ime in priimek: Gašper Ivanšek

Naslov dela: Kapljice

Razred in šola: 9. razred, OŠ Brežice

Mentor/-ica: Bojana Mavri Pavlič

2. mesto:

Ime in priimek: Nik Čemažar

Naslov dela: V skrbi za življenje

Razred in šola: 9. razred, OŠ Frana Kranjca

Mentor/-ica: Tanja Remih

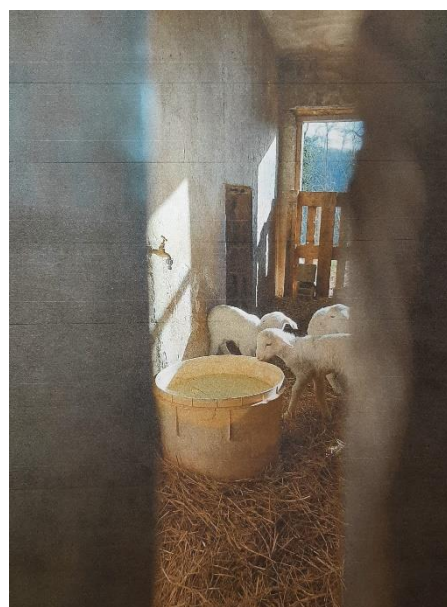
3. mesto:

Ime in priimek: Polona Fideršek

Naslov dela: Življenje

Razred in šola: 9. razred, OŠ Žetale

Mentor/-ica: Ana Bedenik

SREDNJA ŠOLA

1. mesto:

Ime in priimek: Špela Gregorc

Naslov dela: Izhlapevanje življenja

Letnik in šola: 2. letnik, Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo Ljubljana

Mentor/-ica: prof. Petra Čalić

2. mesto:

Ime in priimek: Matic Benda

Naslov dela: Pijem pri izviru

Letnik in šola: 2. letnik, Gimnazija in srednja šola Rudolfa

Maistra Kamnik

Mentor/-ica: Janez Klemenčič

3. mesto:

Ime in priimek: Ela Pori

Naslov dela: Ne maži si rok z vodo

Letnik in šola: 2. letnik, Gimnazija Celje - Center

Mentor/-ica: mag. Andreja Džakušič

VIDEO NATEČAJ

OSNOVNA ŠOLA - tretja triada

1. mesto:

Ime in priimek: Tjaša Ržen in Neli Knez

Naslov dela: Voda ni za igro!

Razred in šola: 8. razred, OŠ Antona Aškerca
Rimske Toplice

Mentor/-ica: Jasmina Oblak

<https://www.youtube.com/watch?v=D4y8PO6sxlg>

2. mesto:

Ime in priimek: Lin Čadež

Naslov dela: Modro zlato

Razred in šola: 9. razred, OŠ Cerkno

Mentor/-ica: Anica Svetik

<https://www.youtube.com/watch?v=L1MjvY5wEgk>

3. mesto:

Ime in priimek: Klara Zwölf

Naslov dela: Voda in mi

Razred in šola: 8. razred, OŠ Jožeta Krajca Rakek

Mentor/-ica: Maruša Nared

<https://www.youtube.com/watch?v=Xd7HqtHE5AM>

SREDNJA ŠOLA

1. mesto:

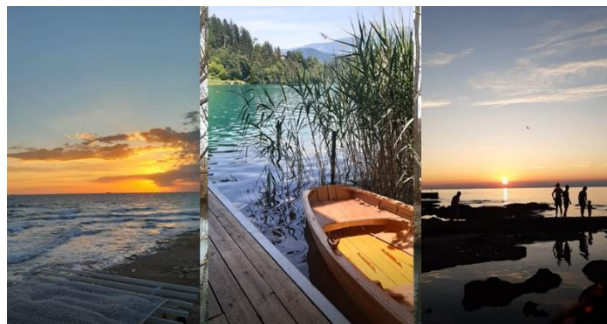
Ime in priimek: Lisa Elizabeth Strouken, Pia Maruša Pulkó in Klara Kropec

Naslov dela: Zmanjšajmo vodni odtis za zeleno prihodnost

Letnik in šola: 4. letnik, Gimnazija Ptuj

Mentor/-ica: Vida Vidovič

<https://www.youtube.com/watch?v=4n9dFnFV7aQ>

2. mesto

Ime in priimek: Tjaša Safran, Aiken Maja Dobaj in Nika Zupančič

Naslov dela: Voda

Letnik in šola: 3. letnik, Gimnazija Celje - Center

Mentor/-ica: Nataša Grobelnik in Petra Lajlar

<https://www.youtube.com/watch?v=3g9VcvtLfEQ>

3. mesto

Ime in priimek: Jana Veselič

Naslov dela: Med kali in štirnami

Letnik in šola: 1. letnik, ŠC Nova Gorica, Srednja ekonomska in trgovska šola

Mentor/-ica: Zdenka Šfiligoj

<https://www.youtube.com/watch?v=LFbEqTOHJMw>

INTERNETNI NATEČAJ

Komisija je v **kategoriji osnovnih šol** izbrala eno šolo, ki prejme nagrado na državni ravni:

- Ime in priimek: Žan Luka Jurič, Urban Vozel, Dejan Razpotnik
Šola: OŠ Toneta Okrogarja Zagorje ob Savi
Mentor/-ica: Tanja Vozelj

<https://brezmodrenizelene01.evropavsoli.si/>

Komisija je v **kategoriji srednjih šol** izbrala eno šolo, ki prejme nagrado na državni ravni:

- Ime in priimek: Domen Ocepek, Žan Paskal Špan Garibaldi, Rok Vrbetič, Žan Zajc
Šola: Srednja medijska in grafična šola Ljubljana
Mentor/-ica: Meta Hostnik

<https://brezmodrenizelene02.evropavsoli.si/>

